

DR. KOI GYULA¹

Könyvészeti forrásmegjelölés és a hivatkozási rendszerek helye és szerepe a jogtudományi módszertanban. A fenntarthatóság és jog témakör kutatása kapcsán felmerült kérdések

Absztrakt

A tanulmány a jogtudomány módszertani megosztottságának érzékeltetésére és egyes fenntarthatósággal kapcsolatos gondolatok bemutatására törekszik bevezetesképpen. Különös hangsúlyt kap a dogmatikai (doktrinális) jogtudomány, azaz a jogdogmatika, valamint az empirikus jogtudomány közötti ellentét érzékeltetése. Az alapul szolgáló fenntarthatóság és jog kérdéskörében fogant kutatás közigazgatási jogi és környezetjogi alapozású. E körben azonban egy diszparát könyvészeti (bibliográfiai-bibliografizálási) általános gyakorlati kérdés tudományelméleti megvitatására kerül sor, nevezetesen a könyvészeti forrásmegjelölések, és a hivatkozási rendszerek problémája. Ezek általában a kiadók, folyóiratok által előre meghatározott szabályok, amelyekhez jó esetben tartják is magukat. Azonban kutatások esetében előre nem tudható, mely kiadó is jelenti a végállomást, illetve (főként a hazai) jogtudományi szcéna forrásmegjelölési és hivatkozási szokásai formailag szétartóak, nem köthetőek (kötődnek) külföldi hivatkozási rendszerekhez, melyek szintén nem adnak választ valamennyi felmerülő problémára. Mindez alapot ad egy ideális hivatkozási rendszer megalkotására és bemutatására.

Kulcsszavak

Bibliográfia, hivatkozási módszertan, empirikus jogtudomány(ok), jogdogmatika (doktrinális jogtudomány), közigazgatási jog, környezetjog

1.Bevezetés – a jogtudomány módszertani megoszlása. Gondolatok a fenntarthatóságról és a fenntarthatósági jogról

A jogtudomány módszertani megoszlása² (megosztottsága) tényvalósággá válni látszik. Gyakorlatilag e megosztottság immáron faktum. A jogtudomány módszertanilag, -de sok tekintetben jogról való gondolkodásunk jellegét tekintve- jogdogmatikai kutatásra (jogdogmatikai vagy doktrinális jogtudomány),³ illetve a jogban jelentkező empirikus kutatásra

¹ Tudományos főmunkatárs, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék; tudományos munkatárs, HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet, Alkotmányjogi és Közigazgatási Jogi Osztály; vezető kutató, Pécsi Tudományegyetem Közigazgatási Jogi Tanszék, NKFIH OTKA K-135979. számú 'Fenntarthatóság és jog/Sustainability and Law' elnevezésű kutatás. A kutatás a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Közigazgatási Jogi Tanszékének a Nemzeti Kutatásfejlesztési és Innovációs Hivatal által NKFI 1 forrásból finanszírozott NKFIH K 135 979. számú 'Fenntarthatóság és jog/Sustainability and Law' kutatási pályázat keretei között készült. (Vezető kutató/principal investigator: Dr. Koi Gyula PhD, tudományos főmunkatárs). A kézirat lezárva: 2024.06.25.

² A „megoszlás” szót használja a magyar szép- és szakirodalmi műveltséget illetően a humanista (reneszánsz) időszak hazai viszonyainak láttatására: HORVÁTH János (1935): *Az irodalmi műveltség megoszlása. Magyar humanizmus*. Budapest, Magyar Szemle Társaság. A kötet Werbőczy István (1458-1541) munkásságát és magát a Hármaskönyvet is érdemben és értékes, a korszak fölényes ismerete miatt programadó módon elemzi: HORVÁTH 1935 214-228.

³ SZABÓ Miklós – JAKAB András (2015): A jogdogmatikai kutatás, In JAKAB András – MENYHÁRD Attila (szerk.): *A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 51-78.

(empirikus jogtudomány)⁴ osztható. (A jogtudomány *in statu nascendi* is már tudomány (lat. *studium*) volt, mint ahogy azt Domitius Ulpianus (Kr. u. 170-228) mintegy ezernyolcszáz évvel ezelőtt olyan plasztikusan megfogalmazta [D. 1.1.1.2.]).⁵ Más kérdés, hogy nem a mai természettudományi tudományfogalom értelmében volt és maradt tudomány, de a dolgok sajátos voltából ered, hogy a megismételhetőség követelménye a jogon azért sem kérhető számon, mert a jogeseteknek nem az a sajátossága, hogy a tényállások tökéletesen egyformán valósulnának meg az életbeli esetekben, illetve ez sem nem elvárás, sem nem cél, ilyen célkitűzése a legpedánsabb jogi kazuisztikának sem nem volt, sem nem lesz. (Legfeljebb talán akkor, amikor már a jogdogmatika utolsó művelője is halott lesz, és mindent a jogempirikusok vesznek át). A jogtudomány nem is kísérletes tudomány (akkor sem, ha egyes szociológusok kísérleteket javasolnak a jogtudományba bevezetni). Nemcsak természettudományos gondolkodásmód és módszertan létezik, ám a természettudósok sem mindentudók, és a módszereik sem mindenekfelett valók.

1.1. A jogtudomány módszertani megoszlása

A tárgy körülhatárolása és a módszertan vázolása nélkül a társadalomtudományokban⁶ sincsen tudományos munkák írására lehetőség.⁷ A módszerről,⁸ az általános és a különös

⁴ JAKAB András – SEBŐK Miklós (2020): Empirikus jogi kutatások, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 13-32. Osiris Tankönyvek. FLECK Zoltán – GAJDUSCHEK György (2015): Empirikus kutatás a jogban, In JAKAB András – MENYHÁRD Attila (szerk.): *A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 101-131.

⁵ „Huius studii (!) duae sunt positiones, publicum et privatum. Publicum ius est quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem: sunt enim quaedam publice utilia, quaedam privatim.” „E tudománynak (!) két fő része van: a közjog és a magánjog. A közjog az [a jog], amely a római államra vonatkozik, a magánjog az, amely az egyének érdekét tartja szem előtt, egyes dolgok ugyanis a köz hasznát szolgálják, mások a magánszemélyekét.” Ulpianus [D. 1.1.1.2.]. Erre lásd Hamza Gábor 2004-ben tartott, de nyomtatásban csupán 2014-ben napvilágot látott MTA levelező tagi székfoglaló értekezését. (Hamza Gábort 2010-ben az MTA rendes tagjává választották). HAMZA Gábor (2014): *A modern jogrendszerek tagozódása és a római jogi tradíció. Az előadás elhangzott 2004. október 6-án*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia. 6. Székfoglaló előadások a Magyar Tudományos Akadémián. A 2004. május 3-án megválasztott akadémikusok székfoglalói. Érdekes és tanulságos áttekinteni, hogy a jogrendszer tagozódása kapcsán Hamza milyen és mely közigazgatási jogi forrásokat idéz, használ fel érveléséhez. DICEY, Albert Venn (1915): *The Development of Administrative Law in England*, *Law Quarterly Review* 31. évf. 1. sz. 148-151. NÉGRIN, Jean-Paul (1968): *La Conseil d'État, et la vie publique en France depuis 1958. (Avec préface Charles Debbasch)*. Paris, PUF. GJIDARA, Marc (1972): *La fonction administrative contentieuse*. Paris, LGDJ. Collection Bibliothèque de Science Administrative. PACTEAU, Bernard (1989): *Traité de contentieux administratif*. Paris, PUF. Collection Que sais-je? FANACHI, Pierre (1992): *La justice administrative. Tribunaux administratifs, cours administratives d'appel, et Conseil d'État*. Paris, PUF. DEGUERGUE, Maryse (2003): *Procédure administrative contentieuse*. Paris, LGDJ. PACTEAU, Bernard (2003): *La Conseil d'État, et la fondation de la justice administrative française au 19-ème siècle*. Paris, PUF. Collection Léviathan. ODENT, Bruno – TRUCHET, Didier (2004): *La justice administrative*. Paris, PUF. Collection Que sais-je? A források főleg az angol közigazgatási jog, a francia közigazgatási bírászkodás, illetve a francia közigazgatási per és az Államtanács jelentős szerepére mutat a közjog vonatkozásában: Hamza 2014, 22. 31. l., 36-37.

⁶ A társadalomtudományok és a módszertan kapcsolatának modern értékelése: MAYNTZ, Renate (2009): *Sozialwissenschaftliches Erklären. Probleme der Theoriebildung und Methodologie*. Frankfurt am Main, Campus. Schriften aus dem MPI für Gesellschaftsforschung 63. VARGA Csaba (2011): *Sur les transferts juridiques. Une analyse conceptuelle*. In *Ratio Legis-Ratio Iuris. Ünnepi tanulmányok Tamás András tiszteletére 70. születésnapja alkalmából. Liber Amicorum Studia A. Tamás Septuagenario Dedicata*. Budapest, Szent István Társulat. 528-550.

⁷ TAMÁS András (2010): *A közigazgatási jog elmélete*. Budapest, Szent István Társulat. Negyedik, átdolgozott kiadás. 8-9.

⁸ WEIL, Simone (1966): *Sur la science*. Paris, Gallimard. Elérhető: http://classiques.uqac.ca/classiques/weil_simone/sur_la_science/sur_la_science.html (A letöltés dátuma: 2024.06.25.)

tudománymódszertant⁹ is értve ezen, rengeteg munkát írtak. Általános jogi módszertani mű is ismeretes.¹⁰ Ha a graduális képzések záródolgozatait, szakdolgozatait tekintjük, van a témakör módszertanának kisebb mennyiségű irodalma.¹¹ A kifejezett graduális (mai BA szakdolgozatok és MA diplomadolgozatok, vagy az egységes képzések diplomadolgozatai) záródolgozatok írását illetően a tárgykör aligha felülmúlható, gondolatébresztő, de még a személyi számítógépek és a világháló kora előtt készült („írógépre optimalizált”), ezért technikailag teljesen elavult (illetve e szempontból eleve nem a hazai követelményekhez alkalmazkodó) klasszikus összefoglalása Umberto Eco (1932-2016) munkája.¹² Viszonylag ritka, és inkább idegen nyelveken hozzáférhető a kifejezetten doktori (PhD) értekezések készítése során is alkalmazható módszertani segédkönyv,¹³ illetve az MSc és a PhD fokozat elnyerése érdekében írt dolgozat megírását elősegítő mű,¹⁴ vagy a szemináriumi dolgozattól a PhD doktori értekezésig terjedő spektrumú munka.¹⁵ (Az MTA doktori értekezések módszertanának megírására csak kevesek vállalkozhatnának). A tudományos kutatások elősegítését több klasszikus módszertani mű is inspirálhatja.¹⁶ Ismertek külföldi,¹⁷ és hazai általános társadalomtudományi módszertani művek.¹⁸ A legtöbb munka inkább szociológusok számára hasznos (az ő problémáikra íródott), de feldolgozhatnak néhány általános jogi tematikát is.¹⁹ Az előbb említett művek nem alapvetően jogi, vagy közigazgatás-tudományi jellegűek, hanem csupán bevezetők. Néhány klasszikusabb külföldi jogi módszertan is ismeretes.²⁰ Egy általánosabb, korai jogi módszertani hazai

⁹ A jogtudományt illetően: SAJÓ András (1983): *Kritikai értekezés a jogtudományról*. Budapest, Akadémiai Kiadó. FÖLDI András – PETŐ Andrea – SAJÓ András – SIPOS Balázs – SZAPOR Judit (2004): *Befogadás és eredetiség a jogban és a jogtudományban. Adalékok a magyarországi jog természetrajzához*. (Szerk.: Sajó András – PALLÓ Gábor). Budapest, Áron Kiadó. SAJÓ András (2004): Bevezető feltevések a magyar jogi és jogtudományi recepció és kreativitás természetéről. In: *Befogadás és eredetiség a jogban és a jogtudományban. Adalékok a magyarországi jog természetrajzához*. (Szerk.: SAJÓ András – PALLÓ Gábor). Budapest, Áron Kiadó. 7-13.

¹⁰ CANARIS, Claus-Wilhelm – LARENZ, Karl (2011): *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*. Berlin, Taschenbuch. Negyedik kiadás. A paradigmákkal kapcsolatos, a jogtudományban megalapozó jellegűnek számító alpmű: KUHN, Thomas (1984): *A tudományos forradalmak szerkezete*. (Ford.: BÍRÓ Dániel). Budapest, Gondolat.

¹¹ TOMCSÁNYI Pál (2000): Általános tudománymódszertan. Az ismeretalkotás és –közlés tudománysszakoktól független elmélete és gyakorlata. Gödöllő, Szent István Egyetem. BERTÁNÉ NÉMETH Ágnes (2002): *Az irodalomkutatástól a hivatkozásig. Hallgatói segédlet*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Könyvtára. A Pécsi Egyetemi Könyvtár Kiadványai 4.

¹² ECO, Umberto (1991): *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* Budapest, Gondolat.

¹³ BEAUD, Michel (2006): *Art de la thèse. Comment préparer et rédiger un mémoire de master, une thèse de doctorat ou tout autre travail universitaire à l'ère du Net*. Paris, La Découverte. Ötödik kiadás.

¹⁴ HOWARD, Keith. – SHARP, John A. (2002): *The management of a student research project*. Aldershot, Gower. Harmadik kiadás.

¹⁵ GYURGYÁK János (2019): *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak*. Budapest, Osiris Kiadó.

¹⁶ SPRANGER, Eduard (1905): *Die Grundlagen der Geschichtswissenschaft. Eine erkenntnistheoretisch-psychologische Untersuchung*. Berlin, k. n. KORNIS Gyula (1922): *Bevezetés a tudományos gondolkodásba*. Budapest – Szeged, Szeged Városi Nyomda. RAMÓN Y CAJAL, Santiago (1927): *Tudományos kutatásra vezérlő kalauz*. (Ford.: SALAMON Henrik). Budapest, Novák Rudolf és Társa.

¹⁷ BABBE, Earl (2008): *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. (Ford.: KENDE Gábor – SZAITZ Mariann). Budapest, Balassi Kiadó. Hatodik kiadás.

¹⁸ HÉRA Gábor – LIGETI György (2014): *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása*. Budapest, Osiris Kiadó.

¹⁹ BABBE 2008, 2008 400-401, 402-403, 403, 403-404, 406-407, 541, 541-543. (Hét jogi példaeset).

²⁰ JHERING, Rudolf (1884): Die spekulative Methode in der Jurisprudenz – Huschke, Lasalle. In JHERING, Rudolf: *Scherz und Ernst in der Jurisprudenz. Eine Weihnachtsgabe für die juristische Publikum*. Leipzig, Breitkopf & Härtel 17-35. Elérhető:

http://dlib-pr.mpg.de/m/kleioc/0010/exec/bigpage/%22154197_00000025.gif%22 (A letöltés dátuma: 2024.06.25.) BURCKHARDT, Walther (1936): *Methode und System des Rechts mit beispilen*. Zürich, Polygraphischer Verlag. HILBERATH, Leo (1939): *Grundlagen und Methoden einer neuen Verwaltungswissenschaft. Ausgangspunkte einer politischen Wissenschaft. Sonderdruck aus der Zeitschrift*

munka,²¹ valamint egy közigazgatás-tudományi irányultságú írás is említendő.²² A korábbiakban szóba hozott jogdogmatikai,²³ valamint empirikus jogi munkák is nagyobb számban megjelentek az utóbbi időben. Az empirikus jogi módszertan számos vetületből szemlélhetőek, bár gyakorlatilag szinte egyik sem jogi alapozású, illetve a jog szerepe közel az összes empirikus módszertan szempontjából elhanyagolható, marginális (a háttérrel adó elméleti területhez képest). Kivételt ez alól valamelyest a jogi hatásvizsgálat, és a (jogi jellegű iratok) levéltári módszertana képez. Az empirikus kutatások jellege elméleti paradigmák; kvantitatív, kvalitatív, illetőleg alkalmazási terület-alapú módozatok fomájában közelíthető meg. Az elméleti paradigmák (területek) körében ismeretes: a statisztikai megközelítés és igazságügyi

Raumforschung und Raumordnung 4. Jahrgang Heft 9. Heidelberg, Vowinckel. 5-43. A dichotomikus (azonban nem közigazgatási) összehasonlítás példája egy francia és német jogtudomány egymásra hatását vizsgáló mű:

²¹ KISS Géza (1909): *A jogalkalmazás módszeréről. Dogmatörténeti és kritikai tanulmány a magánjog köréből.* Budapest, Athenaeum.

²² SZAMEL Katalin (2010): *A közigazgatáselmélet fogalma. A tudományos gondolkodás és az elméletképzés.* In: SZAMEL Katalin: *Közigazgatáselmélet. Egyetemi jegyzet. (A mesterképzés számára).* Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar Közigazgatási Tanszék. 7-10.

²³ SZABÓ Miklós (1999): *A jogdogmatika előkérdéseiről.* Miskolc, Bíbor Kiadó. Prudentia Iuris 6. SZABÓ Miklós (2005): *Ars iuris. A jogdogmatika alapjai.* Miskolc, Bíbor Kiadó. Prudentia Iuris 22. SZABÓ Miklós (2016): *A jogdogmatika jogformáló szerepéről,* In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 31-49. POKOL Béla (2016): *A jogtudomány társadalomtudományosodása (és perspektivikus létrejötte),* In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 50-76. VARGA Csaba (2016): *A jogtudomány természete,* In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 77-85. BÓDIG Mátyás (2016): *A jogtudomány módszertani karaktere és a dogmatikai tudomány eszméje,* In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 86-110. TÓTH J. Zoltán (2016): *A dogmatikai és a jogirodalmi értelmezés a magyar felsőbbírási gyakorlatban,* In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 221-238. ZÓDI Zsolt (2016): *Jogirodalomra történő hivatkozás a bíróságok ítéleteiben. A jogtudomány és a „népi dogmatika,”* In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 239-258.

statisztika;²⁴ a big data;²⁵ logika és joglogika;²⁶ a játékelmélet;²⁷ a közösségi döntések elmélete;²⁸ a joggazdaságtan (ang. *law and economics*);²⁹ az intézményi elemzés;³⁰ a jogszociológia;³¹ a kritikai elméletek;³² A kvantitatív körben ismeretes: a kísérleti módszer;³³ a kérdőíves kérdezés;³⁴ a hálózatkutatás;³⁵ a kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat.³⁶ A

²⁴ NÉMETH Renáta (2020): A statisztikai megközelítés, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 77-92. Osiris Tankönyvek. SIMON Dávid (2020): Leíró statisztikai alapok, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 301-324. Osiris Tankönyvek. BARNA Ildikó (2020): Statisztikai elemzések, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 325-346. Osiris Tankönyvek. KATONA Tamás – NOVÁK János (2020): Az igazságügyi statisztika története és jelene, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 549-574. Osiris Tankönyvek.

²⁵ ZÓDI Zsolt (2020): A jogi szövegek mint big data, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 93-110. Osiris Tankönyvek.

²⁶ MARKOVICH Réka (2020): A formális logika és a logikai módszerek a jog vizsgálatában, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 111-126. Osiris Tankönyvek.

²⁷ KÓCZY Á. László (2020): A játékelmélet és a jog, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 127-146. Osiris Tankönyvek.

²⁸ CZEGLÉDI Pál (2020): A közösségi döntések elmélete, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 147-168. Osiris Tankönyvek.

²⁹ CSERNE Péter (2020): A jog gazdasági elemzése, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 169-188. Osiris Tankönyvek.

³⁰ GAJDUSCHEK György (2020): Intézményi elemzés, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 189-208. Osiris Tankönyvek.

³¹ GYÖRY Csaba – FLECK Zoltán (2020): A jog szociológiai kutatása, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 209-232. Osiris Tankönyvek.

³² KISS Valéria (2020): Kritikai elméletek, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 233-256. Osiris Tankönyvek.

³³ JANKY Béla (2020): A kísérleti módszer, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 257-274. Osiris Tankönyvek.

³⁴ SZABÓ Andrea (2020): A kérdőíves kérdezés gyakorlata, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 275-300. Osiris Tankönyvek.

³⁵ BOLDVAI-PETHES Laura – HAVELDA Ildikó (2020): Hálózatkutatás, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 347-360. Osiris Tankönyvek.

³⁶ BOLONYAI Flóra – SEBŐK Miklós (2020): Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 361-382. Osiris Tankönyvek.

kvalitatív módszerek közé számítható: az interjú,³⁷ a fókuszcsoport,³⁸ a jogi néprajz (jogi etnográfia);³⁹ a kvalitatív esettanulmány és diskurzuselemzés;⁴⁰ a levéltári kutatás.⁴¹ Az alkalmazási területek közé számítható: az index-alapú mérések;⁴² a jogi döntések mérhetősége;⁴³ a jogszabályok hatásvizsgálata;⁴⁴ a kriminológiai büntetési hatáskutatások.⁴⁵ A jogi fogalmi metodológia szempontjából ma is meggondolandóak Tamás András (1941-) közel ötven évvel ezelőtti szavai: „Bármely társadalomtudományi vizsgálati módszer és rendszerezés alapos figyelmet érdemel, mert ez a kérdéses tételezés vagy doktrína gondolati követhetőségének, megértésének a kulcsa. Az elmélet kifejtésekor a módszer –vagyis a tapasztalati ismeretek egybegyűjtése, általánosítása-, a rendszer –az általánosított jelenségek tudatos csoportosítása, fogalmakká való alakítása –és a tételezés – a csoportokba sorolt jelenségek, fogalmak lényegének és meghatározó jellegű összefüggéseinek feltárása, megállapítása – egymástól elválaszthatatlanok. A tételek csak saját rendszerükben, saját módszerük talaján érthetők meg.”⁴⁶ A tudományos érték

³⁷ NÉMETH Krisztina (2020): Az interjú, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 383-408. Osiris Tankönyvek.

³⁸ SÁGVÁRI Bence (2020): A fókuszcsoport, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 409-432. Osiris Tankönyvek.

³⁹ GYÖRY Csaba (2020): Jogi etnográfia, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 433-460. Osiris Tankönyvek.

⁴⁰ PÁL Gábor (2020): Kvalitatív esettanulmány és diskurzuselemzés, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 461-476. Osiris Tankönyvek.

⁴¹ KOI Gyula – SCHWEITZER Gábor (2020): A levéltári kutatás, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 477-496. Osiris Tankönyvek.

⁴² JAKAB András (2020): A jogállamiság mérése indexek segítségével, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 497-518. Osiris Tankönyvek. JAKAB András – LÖRINCZ Viktor (2016): A jogrendszerek mérése indexek segítségével, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 869-894.

⁴³ BENCZE Mátyás (2020): A jogi döntések minőségének mérhetősége, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 519-532. Osiris Tankönyvek.

⁴⁴ KOVÁCSY Zsombor (2020): A jogszabályok hatásvizsgálata, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 533-548. Osiris Tankönyvek.

⁴⁵ BORBÍRÓ Andrea (2020): Kriminológiai büntetési hatáskutatások, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 565-594. Osiris Tankönyvek.

⁴⁶ TAMÁS András (1977): *Bíró és társadalom. A jogtudat és a jogérvényesülés dialektikája*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 16-17. A közigazgatás-tudomány újabb irodalmából: BALÁZS István (2016): A jogtudomány helye, szerepe, és haszna a közigazgatási jogtudomány szemszögéből, In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 133-152. KOI Gyula (2013): *Évszázadok mezsgyéjén. Négy magyar közigazgatás-tudós útkeresése és életpéldája. Zsoldos Ignác (1803-1885), Récsi Emil (1822-1864), Concha Győző (1846-1933), Magyary Zoltán (1888-1945)*. Budapest, Nemzeti Közszerkesztési Egyetem. KOI Gyula (2014): *A közigazgatás-tudományi nézetek fejlődése. Külföldi hatások a magyar közigazgatási jog és közigazgatástan művelésében a kameralisztika időszakától a Magyar-iskola koráig*. Budapest, Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó. KOI Gyula (2022): Közigazgatás-tudomány [szócikk], In Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Közigazgatási jog rovat, rovat szerkesztő: BALÁZS István)*. Elérhető: <https://ijoten.hu/uploads/kozigazgatás-tudomány.pdf> (a letöltés dátuma: 2024.06.25.). 1-28. KOI Gyula (2023): A magyar közigazgatás-tudomány [szócikk], In Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Közigazgatási jog rovat, rovat szerkesztő: BALÁZS*

viszonylagosságát jól jelzi az a jogtudomány-történeti diszkrepancia, melyre érzékeny rámutatást találunk a kortárs jogirodalomban. Nevezetesen amellet, hogy 1946-ban egy kormánydöntés a hazai jogtörténet tematizálását szovjet mintára az 1800-as évektől induló fejleményekre csökkentette le, így a középkori és az újkori jogtörténet vizsgálódásának egészét kirekesztve az egyetemes és a magyar jogtörténet vizsgálati területei közül, említendő a közjog művelésének hanyatlása mellett a jogelmélet elvékonyodott tudástömege, melynek oka az volt, hogy a korábbi, egyben a tételes jog valamely ágának művelőiként (tipikusan büntetőjog, magánjog, nemzetközi jog, jogtörténet) funkcionáló jogfilozófusok helyett egy, a tételes jogi tárgyak művelésétől szovjet mintára elidegenített jogelmélet művelése jelent és (gyakorlatilag szinte érintetlenül) maradt meg máig is.⁴⁷

1.2. A fenntarthatóság és a fenntarthatósági jog egy-egy mozaikja

A fenntarthatóság hívószó, világ-életprogram, és misszió akár bolygónk állapotát, akár a jelenlegi (elsősorban az euro-atlanti világban megszokott) életmódot és fogyasztói attitűdöt vesszük tekintetbe. A fenntarthatóság ugyan elsősorban a környezettudomány és a közgazdaságtan műkifejezése, még sincs meg jogi szabályozottság, és a jogi szabályozást segítő és elemző (normatív és dogmatikai-doktrinális) jogtudomány nélkül. Megoldást alighanem a hosszútávú fenntarthatóság középszintű elmélete adhat.⁴⁸ Érdemes tekintettel lenni egy-egy érdekesebb földrajz-specifikus megoldási módozatra.⁴⁹

István). Elérhető: <https://ijoten.hu/uploads/kozigazgas-tudomany.pdf> (A letöltés dátuma: 2024.06.25.). 1-29. A közigazgatási jog egyes gyakorlati változásairól: HAJNAL György – KOVÁCS Éva (2016): A magyar központi államigazgatás változásai a rendszerváltástól 2015-ig, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 528-563. HORVÁTH M. Tamás – JÓZSA Zoltán (2016): Az államigazgatás helyi és területi szervei: koncentráció és koncentráltum, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 564-582. PÁLNÉ KOVÁCS Ilona (2016): Modellváltás a magyar önkormányzati rendszerben, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 583-599.

A jogdogmatikai módszer alkalmazásáról a közigazgatási jogtudományban: LAPSÁNSZKY András – PATYI András – VARGA Zs. András (2024): Előszó, In LAPSÁNSZKY András – PATYI András – VARGA Zs. András: *A magyar közigazgatási jog általános tanai*. Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft., 11-12. Alapvetően jogdogmatikai a hazai közigazgatási jog legutóbbi idegen nyelvű összefoglalása: PATYI András – RIXER Ádám (szerk.) – KOI Gyula (társszerk.) (2014) *Hungarian Public Administration and Administrative Law*. Passau, Schenk Verlag.

A fentebbi tudomány módszertani panoráma egy korábbi megfogalmazása: KOI 2014, 29-32.

⁴⁷ POKOL Béla (2008): *Középkori és újkori jogtudomány*. Budapest-Pécs, Dialóg-Campus. 9. Egy szélesebb körű társadalomtudományi körképért lásd: POKOL Béla (2004): *Szociológiaelmélet. Társadalomtudományi trilógia I.* Budapest, Századvég Kiadó. POKOL Béla (2005): *Jogelmélet. Társadalomtudományi trilógia II.* Budapest, Századvég Kiadó. POKOL Béla (2006): *Politikaelmélet. Társadalomtudományi trilógia III.* Budapest, Századvég Kiadó. A jogszociológia átpolitizálódásának veszélyére utal: POKOL (2005) 428-429.

⁴⁸ GRANDPIERRE Attila (2023): A hosszútávú fenntarthatóság középszintű elmélete. Az életközponitú közgazdaságtan döntési rendszerének megalapozása I., *Polgári Szemle* 19. évf. 4-6. sz. 296-323. Továbbá lásd még: FARKAS, Andrea (2009): *Households Consumer and Energy Consumption Habits in Terms of Sustainability. MBA Thesis*. Budapest, Corvinus University of Budapest, Corvinus School of Management.

⁴⁹ ZÁDORI Iván (2010): *A Csatorna-szigetek fenntarthatósági kihívásai és a gazdasági-politikai válaszkísérlet*. Budapest-Pécs, Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar –Alexandra.

2.A bibliografizálás (könyvészeti forrásmegjelölés és hivatkozási rendszerek) egyes alapkérdései és e kérdéskör helye a jogtudományban

A kérdéskör a szerzőket és a szerkesztőket (korrektorokat) valamint a lektorokat is érinti.⁵⁰ A kézirat megalkotásakor maga a szerző is szembenéz a bibliografizálás (könyvészeti forrásmegjelölés és a hivatkozási rendszerek) problémájával. Adott folyóirat, kiadó esetén a szabályok is adottak, ennek hiányában a közlés helyéről való döntés nélkül is szükséges valamiféle bibliografizálási metódust követni. Könnyebb (lehet) a helyzet azon tudományok esetében, ahol van egy megszilárdult (egyféle) rendszer. (A hazai jogtudomány e körben igen eklektikus, kiadóról-kiadóra változik a forma. A kézirat-előkészítés⁵¹ során történik meg a formai véglegesítés és a helyesírás;⁵² ellenőrzése és egységesítése. Maga a bibliografizálás a nyelvi variánsok⁵³ szerint is eltérő képet mutat. A hivatkozás formája, azaz a könyvészeti (nyomtatott, elektronikus) forrás megjelölése a szerző által adott információ visszakeresését, ellenőrizhetőségét biztosítja az információkeresés⁵⁴ elmélete és technikái mentén. Egyszerre tét a szerző hitelessége, valamint a plágium elkerülése (például elmaradt, vagy téves forrásfeltüntetés miatt – a szándékos plágium más szellemi termékének, gondolatainak kisajátítása).

⁵⁰ GYURGYÁK János (2018): *Szerzők és szerkesztők kézikönyve*. Budapest, Osiris Kiadó.

⁵¹ RÁTZ Miklós – TIMKÓ György (1969): *Idegen nyelvű szövegek kézirat-előkészítése, szedése, és korrektúrája*. Budapest, Corvina Kiadó.

⁵² MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA (2015): *A magyar helyesírás szabályai*. Budapest, MTA. Tizenkettedik kiadás. LACZKÓ Krisztina – MÁRTONFI Attila (2005): *Helyesírás*. Budapest, Osiris Kiadó. A magyar helyesírás nem jogszabályi normán alapul. Ettől függetlenül (a még funkcionáló, és szövegalkotó), igen fogyatkozó értelmiségnek minden helyzetben (még virtuális írásos társalgás, és SMS-üzenetírás esetén) is helyénvaló követni a szabályait. Az más kérdés, hogy nyelvészek által mondjuk a jogi normákban lévő helyesírási következetlenségek bírálata jelentheti-e azt, hogy például az adott jogszabályszöveg idézésekor a helyesírással téves mondjuk tipikusan díj, kitüntetés, földrajzi név írását el lehet-e térni? Szerintünk nem. Ahogy a *Corpus Juris Hungarici*, a magyar történelem életadója is támaszunk volt évszázadok viharában, (nyomtatottan 1584-től), úgy a jogszabályok Magyar Közlönybeli szövege is köt bennünket. (Az egy más kérdés, ha a hibát a szerkesztőség utólag javítja – bár ma alapvetően mindenki elektronikus jogtárak szövegeit veszi alapul, és ritkábban az (elektronikus, esetleg nyomtatott) közlönyszöveget. Itt emlékeztetnék arra az esetre, mikor a CIH egy modern, 21. századi kiadása azzal kérkedett, hogy a téves vesszőhasználatot a szövegben javították. Ilyesmire, egy kihirdetett jogszabály (törvény, rendelet, kormányhatározat stb.) szövegének megváltoztatására sem nyelvész, sem korrektor, sem senki más nem jogosult. Ilyen nincs, és nem is lehetne. Akár egy vessző módosítása is értelemtorzító, és ez a jogalkotó szándékának megmésítése.

⁵³ TÓTH Erzsébet (2007): Angol, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknak, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 91-102. SZIJ Ildikó (2007): Francia, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknak, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 118-128. DOBA Dóra (2007): Német, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknak, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 137-147. UZONYI Pál (2007): Orosz, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknak, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 145-157.

⁵⁴ UNGVÁRY Rudolf – ORBÁN Éva (szerk.) (2001): *Osztályozás és információkeresés. Kommentált szöveggyűjtemény I. Az osztályozás és elmélete. II. Az információkeresés elmélete*. Budapest, OSZK.

3. Egy jogtudományi hivatkozási rendszer megalkotása

3.1. Háttérkérdések

A bibliográfiai leírások szerepe a legtagabb értelemben vett szerzőfogalommal („író”) tudós- és szépíró-életrajzok (biobibliográfiák) megjelenése idején vette kezdetét. Az angol (1548), olasz (1550), német (1582), francia (1584) kezdetek után nálunk erre 1711-ben értek meg a feltételek, bár a jeles selmecbányai szerző munkája Frankfurt-Lipce nyomtatási hellyel jelent meg, mintegy 269 magyarországi tudós személy életrajzát és műveit latin nyelven feldolgozva.⁵⁵ Magyar nyelven 1766-os évszámmal (kinyomtatva 1767-ben) Erdélyben, Nagyszebenben látott napvilágot közel 500 magyar szerző életét és munkáit dolgozta fel az első magyar nyelvű életrajzi lexikon- és bibliográfiaként.⁵⁶

Angolszász vonatkozásban hasznos lehet a Chicago-stílus;⁵⁷ vagy az APA-stílus⁵⁸ figyelembevétele abban az esetben, ha angol nyelvű forrásokkal dolgozunk. Ezek a hivatkozási rendszerek a magyar szokásoktól sokban eltérnek. (Névsorrend, keresztnévrövidítés, a név után pont helyett vessző áll, viszont a cím és az alcím között kettőspont). Azonban valamennyi kérdésre válasz egyetlen hivatkozási rendszertől sem várható.

3.2. Egy jogtudományi hivatkozási rendszer (angol nyelvű forrásokhoz)

. E körben egy diszparát könyvészeti (bibliográfiai-bibliografizálási) általános gyakorlati kérdés tudományelméleti felvetésére kerül sor, nevezetesen a könyvészeti forrásmegjelölések, és a hivatkozási rendszerek problémája. Ezek általában a kiadók, folyóiratok által előre meghatározott szabályok, amelyekhez jó esetben tartják is magukat. Azonban kutatások esetében előre nem tudható, mely kiadó is jelenti a végállomást, illetve (főként a hazai) jogtudományi szcéná forrásmegjelölési és hivatkozási szokásai formailag szétartóak, nem köthetőek (kötődnek) külföldi hivatkozási rendszerekhez, melyek szintén nem adnak választ valamennyi felmerülő problémára. Mindez alapot ad egy ideális hivatkozási rendszer megalkotására és bemutatására. A lentebb olvasható hivatkozási rendszer igyekszik az elméleti kérdéseket megválaszolni, különös tekintettel a fentebb tett megállapításainkra is. Célszerű az egyszerűsített bibliográfiai leírást alkalmazni, amely általában öt alapadatot tartalmaz: a szerző neve, a könyv (forrás) címe, a megjelenés helye, a kiadó neve, a megjelenés éve. A hazai forrás

⁵⁵ CZVITTINGER Dávid (1711): *Specimen Hungariae literatae, virorum eruditione clarorum natione Hungarorum, Dalmatarum, Croatarum, Slavorum, atque Transylvanorum, vitas, scripta, elogia et censuras ordine alphabetico exhibens. Accedit Bibliotheca Scriptorum qui extant de rebus Hungaricis.* Frankfurt am Main-Leipzig, Jobst Wilhelm Kohles.

⁵⁶ BOD Péter (1767): *Magyar Athenas, avagy az Erdélyben és Magyarországon élt tudós embereknek históriájok... melyet egybeszedetett, és közönséggé tett. F. ts.* [Felső-Tsernátoni] —.—. A M.[agyar]Igeni ekléziában a Krisztus szolgálja. H.n. [Nagyenyed], ny. n. [Kiss György]. A témakörre: MURÁNYI Lajos (2003): A magyar nemzeti bibliográfia rendszere, In Horváth Tibor – Papp István (szerk.): *Könyvtárosok kézikönyv 2. Feltárás és visszakeresés.* Budapest, Osiris Kiadó. 340-346.

⁵⁷ TURABIAN, Kate L. (1987): *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations.* Chicago – London, The University of Chicago Press. Ötödik kiadás. TURABIAN, Kate L. (1996): *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations.* Chicago – London, The University of Chicago Press. Hatodik kiadás.

STAFF OF UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS (2017a): *The Chicago Manual of Style 17th Edition. The Essential Guide for Writers, Editors, and Publishers.* Chicago – London, The University of Chicago Press. Tizenhetedik kiadás.

Elérhető: <https://www.chicagomanualofstyle.org/home.html> (A letöltés dátuma: 2024.06.25.) STAFF OF UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS (2017b): *Chicago Style Citation Quick Guide, In STAFF OF UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS: The Chicago Manual of Style 17th Edition. The Essential Guide for Writers, Editors, and Publishers.* Chicago – London, The University of Chicago Press. Tizenhetedik kiadás.

Elérhető: https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html (A letöltés dátuma: 2024.06.25.)

⁵⁸ APA (2024): *Basic principles of reference list entries* Elérhető: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/basic-principles> (A letöltés dátuma: 2024.06.24.). APA (2020): *The publication manual of American Psychological Association.* Hetedik kiadás. Washington DC, The American Psychological Association.

szerint a kiadó neve maradhat el,⁵⁹ míg az angolszász gyakorlat a több (sok) székhelyű világkiadók miatt a megjelenés helye (amely gyakran 3-10 helynév is lehet).⁶⁰ Az angolszász megoldást a vállalat-szervezési kényszer szülte, de erről már a könyvészet tudománya igazában nem tehet, és a problémát érvényesen megoldani sem lehet.

4.Függelék - Hivatkozási segédlet (magyar szerzők által írott angol nyelvű jogtudományi kötethez)

4.1.Alapok, segédletek

A következőben idézett források a *Sustainability and Law* kötet tervezett hivatkozási rendszerét követik. A függelék ezen rendszer leírására szolgál. (A segédletek esetében a magyar címeket nem fordítjuk angolra, de a kötetben a magyar (illetőleg egyéb nyelvű, ld. a további szabályokat) források esetében ez szükséges).

4.1.1.Alapkérdések

Kiindulási példa: monográfia (lábjegyzeti formátumban ábrázolva): ²András Patyi, Ádám Rixer (eds) and Gyula Koi (co-ed), *Hungarian Public Administration and Administrative Law*, (Schenk Verlag 2014) 552. ISBN 978 3 944850 12 2

Felhasznált irodalomban: András PATYI, Ádám RIXER (eds) and Gyula KOI (co-ed), *Hungarian Public Administration and Administrative Law*, (Schenk Verlag 2014) 552. ISBN 978 3 944850 12 2

Első (lábjegyzeti) említéskor a keresztnév és a családnév is normál betűtípussal írandó. A felhasznált irodalomban a családnév már kiskapitálissal áll. Mind az idegen személynevek, mind a magyar személynevek az alábbi formátumot (eredeti formájú ún. nyugatias névsorrendet) követik, igazodva az angolszász szokások egy lehetséges példájához: keresztnév/keresztnevek (normál betűtípus) majd az ezt követő családnév/családnevek (kiskapitálissal). *Nem helyeseljük* az angolszász körökben elterjedt családnév+rövidített keresztnév/keresztnevek, sem pedig a rövidített keresztnév/keresztnevek+családnév formátumot. Tehát pl. az A. S. HUQUE, O. L. KUZNETSOV, BOLŠAKOV, B. E., ZAFARULLAH, H. névforma *nem elfogadható* a kötet esetében. Az ed, eds, co-ed rövidítés után nem áll pont. Három szerző (szerkesztők, társszerkesztők) esetében az első két szerző (szerkesztő, társszerkesztő) neve vesszővel különül el, a harmadik az 'and' szóval kapcsolódik. Ugyanakkor a névmutatóba a szerzői nevek, más, főszövegben, vagy lábjegyzetben említett nevek is a családnév-vessző-keresztnév formátumban kerülnek feltüntetésre. Az utolsó szerzői név végén nem a magyar gyakorlatban megszokott kettőspont, hanem az angolszász szokásoknak megfelelően vessző áll a cím előtt. (A monográfiák, kiadványok esetében az ISBN szám feltüntetése szükséges).

Egy modern kortárs segédkönyv, amelyhez fordulni szokás Magyarországon (ám nem tartható mindenben megfellebbezhetetlenek): János GYURGYÁK, *Szerzők és szerkesztők kézikönyve*,

⁵⁹ Eco szerint azonban „Utálatos dolog, ha megmondják, hol adták ki a könyvet, de nem mondják meg, hogy melyik kiadó.” Ugyane szöveghelyen szemléletes példát ad arra, milyen tévedésekre vezet egy rosszul közreadott bibliográfiai leírás. ECO (1991), 84-85.

⁶⁰ GYURGYÁK (2018), 152.

(3rd Edition, Osiris 2018) 547. ISBN 978 963 276 318 7 (A kiadásszám a kiadó neve elé kerül a fenti formában).

4.1.2. Angolszász hivatkozási formák

Az angolszász helyesírási sajátosságokra, hivatkozási, citációs, nyomdai stb. szokásokra jó magyar nyelvű iránymutató: Erzsébet TÓTH, 'Angol' in Júlia ÉRDI, Péter GARAI (eds), *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknek, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*, (Akadémiai 2007) 91-102. ISBN 978 963 0584 95 1

4.1.3. A nem angol nyelvű, nem latinbetűs források átírása

A témára: Attila Mártonfi, 'Átírás idegen írásrendszerű nyelvekből' in Krisztina Laczkó, Attila Mártonfi, *Helyesírás* (Osiris 2006) 246-275. A nemzetközi átírásokat részesítjük előnyben zen esetkörben. Az orosz esetében a Kniesza-féle nemzetközi átírás; a japán esetében a Hepburn; a kínai esetén a nemzetközileg legelfogadottabb pinyin/pinjin átírás követendő. Az ógörög esetén a tudományos átírás követendő (a latinon alapuló, az angolban szokásos); tehát Aiszkülosz helyett Aischylos; Arisztotelész helyett Aristoteles. Az újjörögnél a latin(os) átírás követendő, amely az angolban szokásos (nem a magyaros!). Tehát Hellász helyett Hellas, dzadzíki helyett tzatziki. A latin alapú nevek esetében Aquinói Szent Tamás angolul st. Thomas Aquinas. (A nem angol személyek angol nevei világhálós enciklopédiából is ellenőrizhetőek).

4.2. Formai stílus

A kontribúciók (tanulmányok, könyvfejezetek) esetében *Word file*-ban történő leadás szükséges, a *Word* formátum alkalmazandó. Az adattartalom *ne* legyen titkosított, vagy jelszóval védett. A szöveg nyelve *angol*. Sorkizárt *Times New Roman* 12-es betűnagyságú főszöveg, valamint sorkizárt *Times New Roman* 10-es betűnagyságú lábjegyzet alkalmazandó, a jegyzetek az oldal alján helyezkednek el. Alkalmazzunk normál sortávolságot (szimpla sorköz). Automatikus behúzások és felsorolások kerülendőek. Az esetleges felsorolásoknál *csak a pont* (•) alkalmazható az egyes tételek elején (négyzet, rövid kötőjel, hosszú gondolatjel stb. nem). Az oldalszámozás felül középen arab számos. A mű előtt szerzőnév, fejezetcím áll, ezt követi a dolgozat törzsszövege. A dolgozatot a (tudományos) értekező próza (azaz tudományos esszé) szabályai szerint kell elkészíteni, különös tekintettel a fenntarthatósági jog kérdésére, hangsúlyosan a főbb külföldi rendszerek megoldásai mellett az adott témakör hazai helyének bemutatása mellett (szükséges az EPR-be feltöltött kutatási program célkitűzéseit figyelembe venni, mivel a kutatás ezt valósítja meg).

4.3. Forrásmegjelölés

4.3.1. A forrásmegjelölés általános szabályai

Jelöljük meg a szövegben idézett forrásokat pontos bibliográfiai leírással, továbbá oldalszámszerű forrásjelzéssel lábjegyzetben, minden olyan gondolat után, amely az adott forrásból való, vagy a forrás alapján készült. A bibliográfiai leírások pontosságára is ügyeljünk.

Első idézéskor a lábjegyzetben teljes alakban szerepeltessük a forrást, az idézett oldalszámmal/oldalszámokkal (lábjegyzet számával) együtt, a lentebbi példákkal azonos módon. Azonos témájú lábjegyzetben több (számos) adekvát forrás is feltüntethető. Azonban

kerüljük lehetőleg egy szerző egy évben írt több művének egy lábjegyzetbe hivatkozását, mivel lábjegyzetszám szerint utalunk vissza a forrásra. (Számos angol nyelvű jogtudományi kötet keveri az egyszerű szerzőneves -lábjegyzetes, és a szerzőneves-lábjegyzetes-rövid címes visszautalást). A könyvben utaljon rövid cím is a szerzőnév mellett a forrásra távoli visszahivatkozáskor.

Forrást *csak* lábjegyzetben tüntessünk fel, *ne* a főszövegben zárójelben, rövidítve (szerzőnév+évszám). A két idézési forma *nem* *vegyíthető*, a jogtudomány a lábjegyzetelést fogadja el, a legtöbb jogtudományi monográfia így készül, készült.

Ismételten megállapítjuk a következőket. A szerző neve után, a mű *címe előtt* vessző van. Több szerző esetén a szerzők (szerkesztők) nevei *között* vessző van. (Lásd azonban a három szerkesztő típuspéldáját (1.1. alpont).

A szerzők nevénél (neve előtt vagy után) a dr. jur. /vagy más foglalkozásdoktori cím/); PhD. vagy kandidátusi (CSc.) fokozat; habilitált doktor/doctor habilitatis (Dr. hab.); továbbá az egyetemi tanári cím (Prof. Dr.); MTA doktora, vagy (a) tudomány(ok) doktora cím (röv. mindkettő DSc.); valamint az MTA levelező, illetve rendes tagság (O.M. HAS; C.M. HAS) *feltüntetése szükségtelen*, akkor is, ha a műben ezek bármelyike szerepel a szerző nevében. (Ún. „doktorozás” jelensége). A hazai jogtudományi monográfiák, tankönyvek ebben következetlenek. Az ilyen problémák elkerülése végett *a címfeltüntetést kerüljük* a név/bibliográfiai leírás esetén.

4.3.2. A forrásmegjelölés egyes konkrét szabályai

Teljes alakú és a második (többedik) forrásfeltüntetéstől kezdve rövidített forrásfeltüntetésre műfaji példák. A legtöbb angol nyelvű jogtudományi kötethez képest *többlet*: az ISBN-t és az ISSN-t (és a DOI-t) tüntessük fel első alkalommal (a lábjegyzetben), valamint a felhasznált irodalomban is. A felhasznált irodalomban kötetek esetében a terjedelmet is jelezni kell. A felhasznált irodalomba sorolás alapja a családnév. A magyar szerzők esetében is *a fordított (nyugati) névsorrendet* (András Patyi, Ádám Rixer) kell alkalmazni (a legtöbb angolszász jogi kiadó ebben nem (sem) mindig következetes). Itt is kerüljük a számítógép általi sorrendbe tételt, mivel ez akkor a keresztnév szerint történne. Ugyanakkor a névmutatóba a magyar nevek is a családnév-vessző-keresztnév formátumban kerülnek feltüntetésre.

4.3.3. Nem angol nyelvű források idézésekor követendő címfordítási szabályok

A tudományos szokások szerint a latin, francia, német, olasz, portugál, spanyol források címét *nem* fordítjuk angolra. Az orosz (szláv), kínai, román stb. kevésbé megszokott nyelvű források címét *angolra fordítjuk*. A magyar források címét *angolra fordítjuk*.

4.3.4. Típuspéldák

Könyv

³Oleg Leonidovič KUZNETSOV, Boris Evgenievič BOLŠAKOV, Sustainable Development: Natural and Scientific Principles (Publishing House Gumanistika 2002) 12-15. (Vagy ha csak egy oldalt idézünk: 15-15.). ISBN no.

Ha a következő lábjegyzet az előző lábjegyzetben hivatkozott szöveghely ugyanazon oldalára utal: ⁴ibid [nincs utána pont]

Ha a következő lábjegyzet ugyanazon mű más oldalszámaira utal: ⁵ibid 17-19.

Ha egy későbbi lábjegyzet ugyanazon, korábban már hivatkozott mű más oldalszámaira utal:

¹⁵Kuznetsov-Bolšakov (n 3) Sustainable Development ... 24-42.

Ha egy későbbi lábjegyzet ugyanazon, korábban már hivatkozott mű más oldalszáma lábjegyzetére utal (a legtöbb angolszász forrás erre nem adott példát):

¹⁷Kuznetsov-Bolšakov (n 3) Sustainable Development... 43. footnote 16.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális): Oleg Leonidovič KUZNETSOV, Boris Evgenievič BOLŠAKOV, Sustainable Development: Natural and Scientific Principles (Publishing House Gumanistika 2002) 639. ISBN no.

[Jelezzük, ha nincs ISBN, a folyóiratnál ISSN, a DOI-t csak akkor tüntessük fel, ha van].

Ha egy lábjegyzetben több forrás követi egymást, azokat pontosvessző (;) választja el egymástól.

Szerkesztett kötet (sorozatcímmel)

Első idézőkor: ²Ahmed Shafiqul Huque, Habib Zafarullah (eds), International Development Governance (Public Administration and Public Policy 117., CRC Press Taylor and Francis 2006) 12-15. [Vagy ha csak egy oldalt idézünk: 15.]. ISBN 1-5744-556-1

Sorozatcím a kiadó adatai előtt.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális, az ISBN előtt terjedelemjelzés áll): Ahmed Shafiqul HUQUE, Habib ZAFARULLAH (eds), International Development Governance (Public Administration and Public Policy 117., CRC Press Taylor and Francis 2006) xv, 868. ISBN 1-5744-556-1

Konferenciakiadvány, kongresszusi akta (többkötetes-többnyelvű)

Az alábbi esetben környezetterhelő, és a zöldenergiára történő átállás miatt környezetjogilag is releváns távfűtés irodalmából idézzük fel egy többkötetes, többnyelvű (különbféle /váltakozó/ nyelveken készült, tehát nem egy-egy szöveg többnyelvű fordítását tartalmazó) konferenciakiadvány (kongresszusi akta) példáját, melynek során az egységes sorozat különféle kötetekre utalunk. Ilyen esetben (is) szükséges az összes nyelvi leírást idézni a címlap adatai alapján.

Első idézőkor: ¹⁸Gábor Homonnay – Ferenc Mészáros (ed), II. Nemzetközi távfűtési konferencia. A VII. Magyar Fűtés- Légtechnikai Konferencia keretében. 1973. május 8-10. ÉTE Budapest. Second international district heating convention within the seventh Hungarian Conference on heating and ventilating. II. Internationale Konferenz für Fernheizung im Rahmen der VII. Ungarischen Heizungs- und Lüftungstechnischen Konferenz. Vtoraja meždunarodnaja konferencija po teplofikacii v ramkach sedmoj vengerskoj konferencii po otopitel'noj i ventiljacinnoj tehnike 2., 3., 4., 6. vols [4 pieces]. 2. témakör A távfűtés szerepe az energiagazdálkodása. The Role of District Heating in Power Economy. Die Rolle der Fernheizung in der Energiawirtschaft. Rol' teplofikacii v energetičeskom chozjajstve. 3. témakör Távfűtési rendszerek (optimális) kialakítása. Design (optimization) of District Heating Systems. Entwurf (Optimierung) für Fernheizungssystemen. Metody osuščestvlenija (optimal'nyh) teplofikacionnyh sistem.

4. témakör Távvezetékek. District Heating Pipelines. Fernheizleitungen. 6. témakör Távhűtés. District Cooling. Fernkühlung. Centralnoe choolodosnabžennie. Belső használatra. (Építőipari Tudományos Egyesület, 1973) 1-15., 27-43., 30-38., 45-57. ISBN no.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális, az ISBN előtt terjedelemjelzés áll):

Gábor HOMONNAY – Ferenc MÉSZÁROS (ed), II. Nemzetközi távfűtési konferencia. A VII. Magyar Fűtés- Légtechnikai Konferencia keretében. 1973. május 8-10. ÉTE Budapest. Second international district heating convention within the seventh Hungarian Conference on heating and ventilating. II. Internationale Konferenz für Fernheizung im Rahmen der VII. Ungarischen Heizungs- und Lüftungstechnischen Konferenz. Vtoraja meždunarodnaja konferencija po teplofikacii v ramkach sedmoj vengerskoj konferencii po otopitel'noj i ventiljacinnnoj technike 2., 3., 4., 6. kötetek [4 darab]. 2. témakör A távfűtés szerepe az energiagazdálkodása. The Role of District Heating in Power Economy. Die Rolle der Fernheizung in der Energiawirtschaft. Rol' teplofikacii v energetičeskom chozjajstve. 3. témakör Távűtési rendszerek (optimális) kialakítása. Design (optimization) of District Heating Systems. Entwurf (Optimierung) für Fernheizungssystemen. Metody osuščestvlenija (optimal'nyh) teplofikacionnyh sistem. 4. témakör Távvezetékek. District Heating Pipelines. Fernheizleitungen. 6. témakör Távűtés. District Cooling. Fernkühlung. Centralnoe choolodosnabžennie. Belső használatra. (Építőipari Tudományos Egyesület, 1973) 306, 255, 282, 125. ISBN no.

A hiányos adatú könyv problémája

E körben egy „állatorvosi lovat” érdemes említeni, Bod Péter fentebb jelzett munkája a legjobb példa. A hiányzó adatok, amennyiben a hiányok a mű alapján pótolhatóak (például a megjelenés éveére utal az előszó), akkor ezen adatok kerek zárójelben állnak. Ha az adat külső forrásból pótol, akkor szögletes zárójelben áll. (Esetünkben a címfordítás is marad szögletes zárójelben a korábban írtak szerint).

⁸Péter Bod, *Magyar Athenas*, [Hungarian Athenas]. (S.l. [Nagyenyed], s. n. [György Kiss] 1766 [r. 1767]).

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális, az ISBN előtt a forrás teljes terjedelemjelzése áll):

Péter BOD, *Magyar Athenas*, [Hungarian Athenas]. (S.l. [Nagyenyed], s. n. [György Kiss] 1766 [r. 1767]).

PhD értekezés és PhD téziszfüzet

⁶Tamás Kende, Küzdelem és káosz a közszolgáltatási szektor állami támogatásával és finanszírozásával kapcsolatosan Európában. PhD értekezés [Struggle and chaos in the relation of public support and funding of the public service sector in Europe] (PhD thesis, ELTE 2006) 17-22.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális, az ISBN előtt a forrás teljes terjedelemjelzése áll):

Tamás KENDE, Küzdelem és káosz a közszolgáltatási szektor állami támogatásával és finanszírozásával kapcsolatosan Európában. PhD értekezés [Struggle and chaos in the relation of public support and funding of the public service sector in Europe] (PhD thesis, ELTE 2006) 350.

⁷Viktória Linder, Személyzeti politika – humánstratégia a közigazgatásban. PhD értekezés tézisei [HR policy – HR strategy in public administration] (Theses of Ph.D. dissertation, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola 2010) 13-15.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális, az ISBN előtt a forrás teljes terjedelemjelzése áll):

Viktória LINDER, Személyzeti politika – humánstratégia a közigazgatásban. PhD értekezés tézisei [HR policy – HR strategy in public administration] (Theses of Ph.D. dissertation, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola 2010) 25.

Egyazon forráshelyre hivatkozás egymást követően

Ha valamiért ugyanazon forráshelyre ugyanazon oldalszámára, oldalszámaira hivatkozunk egymást követően: ⁴ibid [nincs utána pont]

Könyvfejezet, tanulmány könyvben

³⁹Pál Kecskés, 'Natural law' in Miklós Szabó (ed), Natura Iuris (Apertura 2010) 85-96. ISBN no.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális, az ISBN előtt a tanulmány teljes terjedelemjelzése áll):

Pál KECSKÉS, 'Natural law' in Miklós SZABÓ (ed), Natura Iuris (Apertura 2010) 100. ISBN no.

Magyar könyvfejezet, tanulmány könyvben

⁶⁵István Balázs, 'Magyarország közigazgatása' [On public administration of Hungary] in Katalin Szamel, István Balázs, György Gajdushek, and Gyula Koi (eds), Az Európai Unió tagállamainak közigazgatása [Public Administration of the Member States' of the European Union] (Complex 2011) 745.

Tanulmány folyóiratban

³Billie Sandberg, 'Constructing Society's Aide' (2012) 44(8) Administration and Society 948-960. (Különféle oldalak idézése esetén: 952, 955.). ISSN 0095-3979

Ha egy forrást többször idézünk, a javasolt idézési forma a második (és többedik) említéstől:

⁴Sandberg, 'Constructing Society'... (n 3) 957-959.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális): Billie SANDBERG, 'Constructing Society's Aide' (2012) 44(8) Administration and Society 948-960. ISSN 0095-3979

¹⁵Robert Denhart, Janet Denhart, 'The New Public Service: Putting Democracy First' (2001) 90(4) National Civic Review 391-400. ISSN 0027-9013

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális): Robert DENHART, Janet DENHART, 'The New Public Service: Putting Democracy First' (2001) 90(4) National Civic Review 391-400. ISSN 0027-9013

Tanulmány elektronikus folyóiratban (DOI azonosítóval, oldalszámozás nincs)

¹²Anita Boros, Bianka Gordos and Dávid Tőzsér, 'A bibliometric analysis-based literature review of the relationship between sustainable water management and green innovations in the agricultural sector' (2024) 10(12) Heliyon (Paper e 33364) DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024/e33364> accessed June 25 2024

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális):

Anita BOROS, Bianka GORDOS and Dávid TŐZSÉR, 'A bibliometric analysis-based literature review of the relationship between sustainable water management and green innovations in the agricultural sector' (2024) 10(12) Heliyon (Paper e 33364) DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024/e33364> accessed June 25 2024

Magyar tanulmány folyóiratban

⁷György Gajduschek, 'A „Run Like a Business” – jelszó ideológiakritikája' [The ideological criticism of the „Run Like a Business” principle] (2010) 19(1) Politikatudományi Szemle 125-148.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális):

György GAJDUSCHEK, 'A „Run Like a Business” – jelszó ideológiakritikája' [The ideological criticism of the „Run Like a Business” principle] (2010) 19(1) Politikatudományi Szemle 125-148.

Könyvismertetés (könyvbírálat); recenzió; recenziós tanulmány; jogtudományi annotáció (egy forrásban több, általában 3-12 jogtudományi kötet rövid, kötetenként maximum fél-háromnegyed oldal terjedelmű ismertetése)

A book review kifejezés szögletes zárójelben áll. Az annotációs jellegre is hasonlóan utalunk, ha az a címből nem derül ki.

⁵Johann Doe: Albrecht Randelzhoffer: Völkerrechtliche Verträge [Book review] (1995) 27 (9) Administration and Society 1023-1025.

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális):

Johann DOE: Albrecht Randelzhoffer: Völkerrechtliche Verträge [Book review] (1995) 27 (9) Administration and Society 1023-1025.

Egy szerző-több forrás

Egy szerzőtől több forrás azonos évben az előfordulás sorrendjében évszám után írt kisbetűvel jelzendő:

⁴Billie Sandberg, 'Constructing Society's Aide II' (2012b) 44(9) Administration and Society 1148-1160. (Ebben az esetben az előző publikáció jelzése (2012a).

Felhasznált irodalomban (családnév itt már kiskapitális):

Billie SANDBERG, 'Constructing Society's Aide II' (2012b) 44(9) Administration and Society 1148-1160. ISSN 0095-3979

Világhálós forrás (amikor a címmegnevezés a forrás szerzője által adott)

¹⁸⁴'The Nature of Law' in Stanford Encyclopaedia of Philosophy <<http://www.google.hu/searchsourceidhuHU374HU&q=An+outline+of+contemporary+legal+thought>> accessed June 25 2024

(Törekedjünk az egységes időbeli lezárásra a kötet egésze vonatkozásában).

Világhálós forrás magyar nyelven (amikor a címmegnevezés a forrás szerzője által adott)

'Négynaponta írják át az adótörvényeket' [Tax laws were revised every four days] Index 18 January 2012 <www.index.hu> accessed 22 May 2018.

Világhálós forrás saját címmegnevezés nélkül (a fejezet szerzője ad címet)

Ha a forrásnak saját címe nincs, tartalmi alapon (a forrás által használt nyelven) akkor a könyvfejezet szerzője *maga ad címet* (a forrás nyelvén) minden esetben. Ilyenkor a forrás fejezetíró szerző által adott címe relációs jelek közé kerül (<>). Az utolsó megtekintés idejét jelöljük. (A linket záró bal irányú relációs jelet követően: szóköz+accessed+szám+nagy kezdőbetűs hónapnév+év).

<'A Kínai Népköztársaság 2018. január 1-jén kelt jogszabálya a reinkarnációról'> [<Act of January 1, 2018 of People's Republic of China on Reincarnation>] <ezerbuddhabarlangtemplomok/reinkarnacio.org> accessed: 25 June 2024.

Amennyiben a világhálós forrás szerzője mesterséges intelligencia

Elisa [text writing artificial intelligence], 'Revealed the real reason why Cristiano Ronaldo paints his toenails black' Instafamosos 16 June 2024 <<https://instafamosos.com.br/revealed-the-real-reason-why-cristiano-ronaldo-paints-his-toenails-black/>> accessed: 25 June 2024.

4.3.5. Felhasznált irodalom jelzése

A dolgozat végén Könyv/monográfia; Szerkesztett kötet; Konferenciakiadvány, kongresszusi akta; PhD értekezés, PhD téziszfüzet; Könyvfejezet; Folyóiratcikk/tanulmány; Világhálós források tagolásban műfajonként, szerzői családnévi ábécérendben jelöljük a forrásokat teljes bibliográfiai leírással. Egy szerző több műve esetén a felsorolás a régebbi művektől az újabbak felé halad. Egy szerző egy évben írt munkái esetén évszám+a, b, c stb. számjelzés alapján haladnak a művek. (Ld. fentebb). Végül a világhálós források találhatóak a szerző, ennek hiányában a cím/a könyvfejezet szerzője által adott címek ábécérendjében. Először a szerzői, majd a szerző nélküli források állnak a világhálós forrásokon belül. *Kerüljük az automatikusan előállított felhasznált irodalmat, mert a gépi program e körben gyakran hibázik, torzít.*

4.3.6. Jogforrásmutató, egyéb

A jogforrásokat A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény; valamint a 61/2019. (XII.14.) IRM rendelet szabályai alapján kell idézni a jogforrási hierarchia alapján (nemzetközi jogszabályok, EU jogszabályok, hazai jogszabályok, a külállamok belső jogszabályai). A történeti jogszabályok álljanak a felsorolás élén (szintén hierarchikusan). A törvénytörvények a történeti (nem hatályos) magyar jogszabályok esetén arab számmal állnak. Az egyes hierarchiaelemeken belül (törvény, rendelet) a törvények stb. évszám szerint követik egymást (a legrégebbi áll legelől). Az alkotmánytörvény megelőzi a rendes törvényeket. Külön *List of Cases* és *List of Abbreviations* várható a kötet elején, mindazonáltal a munka megkönnyítése céljából valamennyi szerző külön gyűjti össze az általa használt jogforrásokat. A főszövegben (lábjegyzetben) említett személyneveket, szervezeti neveket, tárgymutatóba szánt fogalmakat, kifejezéseket kérjük külön eltérő (nem fekete) színnel megjelölni.

4.3.7. A kötet rendszere a jogszabályok idézését illetően

A jogszabályok idézésének szabályai a jogtudomány művelői számára ismert kérdések, melyek részletezésétől eltekintünk. Az EU és a külföldi nemzeti jogszabályok esetében az ott megszokott rövidítéseket használjuk. A hazai jogszabályok esetében a magyar rövidítések használhatók. Első idézéskor a főszövegben, teljes alakban, angol fordításban kell a magyar jogszabályokat bevezetni (Act CLIX of 2002 on Postal Services).

5. Források és felhasznált irodalom

XAPA (2020): The publication manual of American Psychological Association. Hetedik kiadás. Washington DC, The American Psychological Association.

XAPA (2024): Basic principles of reference list entries Elérhető: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/basic-principles> (A letöltés dátuma: 2024.06.24.).

XBALÁZS István (2016): A jogtudomány helye, szerepe, és haszna a közigazgatási jogtudomány szemszögéből, In BÓDIG Mátyás – ZÓDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudomány módszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 133-152.

XBARNA Ildikó (2020): Statisztikai elemzések, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 325-346. Osiris Tankönyvek.

XBEAUD, Michel (2006): *Art de la thèse. Comment préparer et rédiger un mémoire de master, une thèse de doctorat ou tout autre travail universitaire à l'ère du Net*. Paris, La Découverte. Ötödik kiadás.

XBEAUD, Olivier – HEYEN, Erk Volkmar (1999): *Eine deutsch-französische Rechtswissenschaft? Kritische Bilanz und Perspektiven eines kulturellen Dialogs. Une science juridique franco-allemande? Bilan critique et perspectives d'un dialogue culturel*. Baden-Baden, Nomos.

XBENCZE Mátyás (2020): A jogi döntések minőségének mérhetősége, In **JAKAB András – SEBŐK Miklós** (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 519-532. Osiris Tankönyvek.

XBERTÁNÉ NÉMETH Ágnes (2002): *Az irodalomkutatástól a hivatkozásig. Hallgatói segédlet*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Könyvtára. A Pécsi Egyetemi Könyvtár Kiadványai 4.

XBOD Péter (1767): *Magyar Athenas, avagy az Erdélyben és Magyarországon élt tudós embereknek históriájok... melyet egybeszedetett, és közönséggé tett. F. ts.* [Felső-Tsernátoni] —.—. A M.[agyar]Igeni eklézsiában a Krisztus szolgája. H.n. [Nagyenyed], ny. n. [Kiss György].

XBOLDVAI-PETHES Laura – HAVELDA Ildikó (2020): Hálózat kutatás, In **JAKAB András – SEBŐK Miklós** (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 347-360. Osiris Tankönyvek.

XBOLONYAI Flóra – SEBŐK Miklós (2020): Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat, In **JAKAB András – SEBŐK Miklós** (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 361-382. Osiris Tankönyvek.

XBORBÍRÓ Andrea (2020): Kriminológiai büntetési hatáskutatások, In **JAKAB András – SEBŐK Miklós** (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 565-594. Osiris Tankönyvek.

XBÓDIG Mátyás (2016): A jogtudomány módszertani karaktere és a dogmatikai tudomány eszméje, In **BÓDIG Mátyás – ZÖDI Zsolt** (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudománymódszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 86-110.

XBURCKHARDT, Walther (1936): *Methode und System des Rechts mit beispielen*. Zürich, Polygraphischer Verlag.

XCANARIS, Claus-Wilhelm – LARENZ, Karl (2011): *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*. Berlin, Taschenbuch. Negyedik kiadás.

XCZEGLÉDI Pál (2020): A közösségi döntések elmélete, In **JAKAB András – SEBŐK Miklós** (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 147-168. Osiris Tankönyvek.

XCZVITTINGER Dávid (1711): *Specimen Hungariae literatae, virorum eruditione clarorum natione Hungarorum, Dalmatarum, Croatarum, Slavorum, atque Transylvanorum, vitas, scripta, elogia et censuras ordine alphabetico exhibens. Accedit Bibliotheca Scriptorum qui extant de rebus Hungaricis*. Frankfurt am Main-Leipzig, Jobst Wilhelm Kohles.

XC SERNE Péter (2020): A jog gazdasági elemzése, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 169-188. Osiris Tankönyvek.

XDICEY, Albert Venn (1915): The Development of Administrative Law in England, *Law Quarterly Review* 31. évf. 1. sz. 148-151.

XDEGUERGUE, Maryse (2003): *Procédure administrative contentieuse*. Paris, LGDJ.

XDOBA Dóra (2007): Német, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknek, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 137-147.

XECO, Umberto (1991): *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* Budapest, Gondolat.

XFANACHI, Pierre (1992): *La justice administrative. Tribunaux administratifs, cours administratives d'appel, et Conseil d'État*. Paris, PUF.

XFARKAS, Andrea (2009): *Households Consumer and Energy Consumption Habits in Terms of Sustainability. MBA Thesis*. Budapest, Corvinus University of Budapest, Corvinus School of Management.

XFLECK Zoltán – GAJDUSCHEK György (2015): Empirikus kutatás a jogban, In JAKAB András – MENYHÁRD Attila (szerk.): *A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 101-131.

XFÖLDI András – PETŐ Andrea – SAJÓ András – SIPOS Balázs – SZAPOR Judit (2004): *Befogadás és eredetiség a jogban és a jogtudományban. Adalékok a magyarországi jog természetrajzához*. (Szerk.: Sajó András – PALLÓ Gábor). Budapest, Áron Kiadó.

XGAJDUSCHEK György (2020): Intézményi elemzés, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 189-208. Osiris Tankönyvek.

XGJIDARA, Marc (1972): *La fonction administrative contentieuse*. Paris, LGDJ. Collection Bibliothèque de Science Administrative.

XGRANDPIERRE Attila (2023): A hosszútávú fenntarthatóság középszintű elmélete. Az életközpon tús közgazdaságtan döntési rendszerének megalapozása I., *Polgári Szemle* 19. évf. 4-6. sz. 296-323.

XGYÖRY Csaba (2020): Jogi etnográfia, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 433-460. Osiris Tankönyvek.

XGYÖRY Csaba – FLECK Zoltán (2020): A jog szociológiai kutatása, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 209-232. Osiris Tankönyvek.

XGYURGYÁK János (2018): *Szerzők és szerkesztők kézikönyve*. Budapest, Osiris Kiadó.

XGYURGYÁK János (2019): *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak*. Budapest, Osiris Kiadó.

XHADROVICS László (főszerk.) - SZABÓ Kálmán (szerk., összeáll.) - ZOLTÁN András (összeáll.) (1985): *A cirill betűs szláv nyelvek neveinek magyar helyesírása. Az újjörög nevek magyar helyesírása*. Budapest, Akadémiai Kiadó.

XHAJNAL György – KOVÁCS Éva (2016): A magyar központi államigazgatás változásai a rendszerváltástól 2015-ig, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 528-563.

XHAMZA Gábor (2014): *A modern jogrendszerek tagozódása és a római jogi tradíció. Az előadás elhangzott 2004. október 6-án*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia. Székfoglaló előadások a Magyar Tudományos Akadémián. A 2004. május 3-án megválasztott akadémikusok székfoglalói.

XHÉRA Gábor – LIGETI György (2014): *Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása*. Budapest, Osiris Kiadó.

XHILBERATH, Leo (1939): *Grundlagen und Methoden einer neuen Verwaltungswissenschaft. Ausgangspunkte einer politischen Wissenschaft. Sonderdruck aus der Zeitschrift Raumforschung und Raumordnung 4. Jahrgang Heft 9*. Heidelberg, Vowinckel. 5-43.

XHORVÁTH János (1935): *Az irodalmi műveltség megoszlása. Magyar humanizmus*. Budapest, Magyar Szemle Társaság.

XHORVÁTH M. Tamás – JÓZSA Zoltán (2016): Az államigazgatás helyi és területi szervei: koncentráció és koncentráció, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 564-582.

XHOWARD, Keith. – SHARP, John A. (2002): *The management of a student research project*. Aldershot, Gower. Harmadik kiadás.

XJAKAB András – LÖRINCZ Viktor (2016): A jogrendszerek mérése indexek segítségével, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 869-894.

XJAKAB András (2020): A jogállamiság mérése indexek segítségével, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 497-518. Osiris Tankönyvek.

XJAKAB András – SEBŐK Miklós (2020): Empirikus jogi kutatások, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 13-32. Osiris Tankönyvek.

XJANKY Béla (2020): A kísérleti módszer, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 257-274. Osiris Tankönyvek.

XJHERING, Rudolf (1884): Die spekulative Methode in der Jurisprudenz – Huschke, Lasalle. In JHERING, Rudolf: *Scherz und Ernst in der Jurisprudenz. Eine Weihnachtsgabe für die juristische Publikum*. Leipzig, Breitkopf & Härtel 17-35. Elérhető: http://dlib-pr.mpier.mpg.de/m/kleioc/0010/exec/bigpage/%22154197_00000025.gif%22 (A letöltés dátuma: 2024.06.25.)

XKATONA Tamás – NOVÁK János (2020): Az igazságügyi statisztika története és jelene, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 549-574. Osiris Tankönyvek.

XKISS Géza (1909): *A jogalkalmazás módszeréről. Dogmatörténeti és kritikai tanulmány a magánjog köréből*. Budapest, Athenaeum.

XKISS Valéria (2020): Kritikai elméletek, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 233-256. Osiris Tankönyvek.

XKOI Gyula (2013): *Évszázadok mezsgyéjén. Négy magyar közigazgatás-tudós útkeresése és életpéldája. Zsoldos Ignác (1803-1885), Récsi Emil (1822-1864), Concha Győző (1846-1933), Magyary Zoltán (1888-1945)*. Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem.

XKOI Gyula (2014): *A közigazgatás-tudományi nézetek fejlődése. Külföldi hatások a magyar közigazgatási jog és közigazgatástan művelésében a kameralisztika időszakától a Magyary-iskola koráig*. Budapest, Nemzeti Közszerzői és Tankönyv Kiadó.

XKOI Gyula – SCHWEITZER Gábor (2020): A levéltári kutatás, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 477-496. Osiris Tankönyvek.

XKOI Gyula (2022): Közigazgatás-tudomány [szócikk], In Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Közigazgatási jog rovat, rovatszerkesztő: BALÁZS István)*. Elérhető: <https://ijoten.hu/uploads/kozigazgatas-tudomany.pdf> (a letöltés dátuma: 2024.06.25.). 1-28.

XKOI Gyula (2023): A magyar közigazgatás-tudomány [szócikk], In Jakab András – Könczöl Miklós – Menyhárd Attila – Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Közigazgatási jog rovat, rovatszerkesztő: BALÁZS István)*. Elérhető: <https://ijoten.hu/uploads/kozigazgatas-tudomany.pdf> (A letöltés dátuma: 2024.06.25.). 1-29.

XKORNIS Gyula (1922): *Bevezetés a tudományos gondolkodásba*. Budapest – Szeged, Szeged Városi Nyomda.

XKOVÁCSY Zsombor (2020): A jogszabályok hatásvizsgálata, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 533-548. Osiris Tankönyvek.

XKÓCZY Á. László (2020): A játékelmélet és a jog, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 127-146. Osiris Tankönyvek.

XKUHN, Thomas (1984): *A tudományos forradalmak szerkezete*. (Ford.: BÍRÓ Dániel). Budapest, Gondolat.

XLACZKÓ Krisztina – MÁRTONFI Attila (2005): *Helyesírás*. Budapest, Osiris Kiadó.

XLAPSÁNSZKY András – PATYI András – VARGA Zs. András (2024): Előszó, In LAPSÁNSZKY András – PATYI András – VARGA Zs. András: *A magyar közigazgatási jog általános tanai*. Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft., 11-12.

!LEHOCZKY András (1798): Index scriptorum publico-politico-juridicorum, In KUBINYI Sándor: *Enchiridon lexici juris inclyti regni Hungariae...opere Tripartito et Kithonichio a S. Stephano protorege, usque ad annum 1782-tum...* Pozsony, Weber Simon Péter. 792-824.

XMAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA (2015): *A magyar helyesírás szabályai*. Budapest, MTA. Tizenkettedik kiadás.

XMAJOROS Pál (1997): *Kutatásmódszertan*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.

XMARKOVICH Réka (2020): A formális logika és a logikai módszerek a jog vizsgálatában, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 111-126. Osiris Tankönyvek.

XMAYNTZ, Renate (2009): *Sozialwissenschaftliches Erklären. Probleme der Theoriebildung und Methodologie*. Frankfurt am Main, Campus. Schriften aus dem MPI für Gesellschaftsforschung 63.

XMURÁNYI Lajos (2003): A magyar nemzeti bibliográfia rendszere, In Horváth Tibor – Papp István (szerk.): *Könyvtárosok kézikönyv 2. Feltárás és visszakeresés*. Budapest, Osiris Kiadó. 340-346.

XNÉGRIN, Jean-Paul(1968): *La Conseil d'État, et la vie publique en France depuis 1958*. (Avec préface Charles Debbasch). Paris, PUF.

XNÉMETH Krisztina (2020): Az interjú, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 383-408. Osiris Tankönyvek.

XNÉMETH Renáta (2020): A statisztikai megközelítés, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 77-92. Osiris Tankönyvek.

XODENT, Bruno – TRUCHET, Didier (2004): *La justice administrative*. Paris, PUF. Collection Que sais-je?

XOECD (2009): Hogyan korszerűsítsük a közigazgatást? A követendő út. (Szerk.-lekt.: LŐRINCZ Lajos, ford.: KINCSES László – KOI Gyula, A külföldi szaktudósok véleménye a kötetéről című részt fordította: LINDER Viktória). Budapest, OECD – MTA Jogtudományi Intézet.

XPACTEAU, Bernard (1989): *Traité de contentieux administratif*. Paris, PUF. Collection Que sais-je?

XPACTEAU, Bernard (2003): *La Conseil d'État, et la fondation de la justice administrative française au 19-ème siècle*. Paris, PUF. Collection Léviathan.

XPATYI András – RIXER Ádám (szerk.) – KOI Gyula (társszerk.) (2014) *Hungarian Public Administration and Administrative Law*. Passau, Schenk Verlag.

XPÁL Gábor (2020): Kvalitatív esettanulmány és diskurzuselemzés, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 461-476. Osiris Tankönyvek.

XPÁLNÉ KOVÁCS Ilona (2016): Modellváltás a magyar önkormányzati rendszerben, In JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 583-599.

XPOKOL Béla (2004): *Szociológiaelmélet. Társadalomtudományi trilógia I.* Budapest, Századvég Kiadó.

XPOKOL Béla (2005): *Jogelmélet. Társadalomtudományi trilógia II.* Budapest, Századvég Kiadó.

XPOKOL Béla (2006): *Politikaelmélet. Társadalomtudományi trilógia III.* Budapest, Századvég Kiadó.

XPOKOL Béla (2008): *Középkori és újkori jogtudomány*. Budapest-Pécs, Dialóg- Campus.

XPOKOL Béla (2016): A jogtudomány társadalomtudományosodása (és perspektivikus létrejötte), In BÓDIG Mátyás – ZÖDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudomány módszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 50-76.

XRAMÓN Y CAJAL, Santiago (1927): *Tudományos kutatásra vezérlő kalauz*. (Ford.: SALAMON Henrik). Budapest, Novák Rudolf és Társa.

XRÁTZ Miklós – TIMKÓ György (1969): *Idegen nyelvű szövegek kézirat-előkészítése, szedése, és korrektúrája*. Budapest, Corvina Kiadó.

XSAJÓ András (1983): *Kritikai értekezés a jogtudományról*. Budapest, Akadémiai Kiadó.

XSAJÓ András (2004): Bevezető feltevések a magyar jogi és jogtudományi recepció és kreativitás természetéről. In: *Befogadás és eredetiség a jogban és a jogtudományban. Adalékok a magyarországi jog természetrajzához*. (Szerk.: Sajó András – PALLÓ Gábor). Budapest, Áron Kiadó.

XSÁGVÁRI Bence (2020): A fókuszcsoporthoz, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 409-432. Osiris Tankönyvek.

XSIMON Dávid (2020): Leíró statisztikai alapok, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 301-324. Osiris Tankönyvek.

XSTAFF OF UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS (2017a): *The Chicago Manual of Style 17th Edition. The Essential Guide for Writers, Editors, and Publishers*. Chicago – London, The University of Chicago Press. Tizenhetedik kiadás.

Elérhető: <https://www.chicagomanualofstyle.org/home.html> (A letöltés dátuma: 2024.06.25.)

XSTAFF OF UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS (2017b): Chicago Style Citation Quick Guide, In STAFF OF UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS: *The Chicago Manual of Style 17th Edition. The Essential Guide for Writers, Editors, and Publishers*. Chicago – London, The University of Chicago Press. Tizenhetedik kiadás.

Elérhető: https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html (A letöltés dátuma: 2024.06.25.)

XSZABÓ Andrea (2020): A kérdőíves kérdezés gyakorlata, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 275-300. Osiris Tankönyvek.

XSZABÓ Miklós (1999): *A jogdogmatika előkérdéseiről*. Miskolc, Bíbor Kiadó. Prudentia Iuris 6.

XSZABÓ Miklós (2005): *Ars iuris. A jogdogmatika alapjai*. Miskolc, Bíbor Kiadó. Prudentia Iuris 22.

XSZABÓ Miklós – JAKAB András (2015): A jogdogmatikai kutatás, In JAKAB András – MENYHÁRD Attila (szerk.): *A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 51-78.

XSZABÓ Miklós (2016): A jogdogmatika jogformáló szerepéről, In BÓDIG Mátyás – ZÖDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudomány módszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 31-49.

XSZAMEL Katalin (2010): *A közigazgatáselmélet fogalma. A tudományos gondolkodás és az elméletképzés*. In: SZAMEL Katalin: *Közigazgatáselmélet. Egyetemi jegyzet. (A mesterképzés számára)*. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar Közigazgatási Tanszék. 7-10.

XSZIJ Ildikó (2007): Francia, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknek, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 118-128.

XTAMÁS András (1977): *Bíró és társadalom. A jogtudat és a jogérvényesülés dialektikája*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.

XTAMÁS András (2010): *A közigazgatási jog elmélete*. Budapest, Szent István Társulat. Negyedik, átdolgozott kiadás.

XTOMCSÁNYI Pál (2000): Általános tudomány módszertan. Az ismeretalkotás és –közlés tudományszakoktól független elmélete és gyakorlata. Gödöllő, Szent István Egyetem.

XTÓTH Erzsébet (2007): Angol, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknek, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 91-102.

XTÓTH J. Zoltán (2016): A dogmatikai és a jogirodalmi értelmezés a magyar felsőbbírási gyakorlatban, In BÓDIG Mátyás – ZÖDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudomány módszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 221-238.

XTURABIAN, Kate L. (1987): *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*. Chicago – London, The University of Chicago Press. Ötödik kiadás.

XTURABIAN, Kate L. (1996): *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*. Chicago – London, The University of Chicago Press. Hatodik kiadás.

XUNGVÁRY Rudolf – ORBÁN Éva (szerk.) (2001): *Osztályozás és információkeresés. Kommentált szövegyűjtemény I. Az osztályozás és elmélete. II. Az információkeresés elmélete*. Budapest, OSZK.

XUZONYI Pál (2007): Orosz, In ÉRDI Júlia - GARAI Péter (szerk.): *Tipográfia és helyesírás 30 nyelvhez. Tipográfiai és helyesírási tanácsadó magyar és idegen nyelvű szövegekhez a kézirat-előkészítőknek, szerkesztőknek, szövegfeldolgozóknak, korrektoroknak*. Budapest, Akadémiai Kiadó. 145-157.

XVARGA Csaba (2011): *Sur les transferts juridiques. Une analyse conceptuelle*. In *Ratio Legis-Ratio Iuris. Ünnepi tanulmányok Tamás András tiszteletére 70. születésnapja alkalmából. Liber Amicorum Studia A. Tamás Septuagenario Dedicata*. Budapest, Szent István Társulat. 528-550.

XVARGA Csaba (2016): A jogtudomány természete, In BÓDIG Mátyás – ZÖDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudomány módszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 77-85.

XWEIL, Simone (1966): *Sur la science*. Paris, Gallimard. Elérhető: http://classiques.uqac.ca/classiques/weil_simone/sur_la_science/sur_la_science.html (A letöltés dátuma: 2024.06.25.)

XZÁDORI Iván (2010): *A Csatorna-szigetek fenntarthatósági kihívásai és a gazdasági-politikai válaszkísérlet*. Budapest-Pécs, Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar –Alexandra.

XZÖDI Zsolt (2016): Jogirodalomra történő hivatkozás a bíróságok ítéleteiben. A jogtudomány és a „népi dogmatika,” In BÓDIG Mátyás – ZÖDI Zsolt (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe, és haszna. Tudomány módszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete – Opten Informatikai Kft. 239-258.

XZÖDI Zsolt (2020): A jogi szövegek mint big data, In JAKAB András – SEBŐK Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Budapest, Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. 93-110. Osiris Tankönyvek.